

Grafikken bliver levende

En dansk og en engelsk grafiker har taget springet og vil forsøge at gøre nettet levende – ved hjælp af grafik. Blandingen af information og levende billeder danner udgangspunktet for virksomheden Information.dk

Af Flemming Sørensen
fls@djh.dk

Mens der efterhånden tales vidt og bredt om, at nyhedsgrafikken er i krise – i hvert fald inden for avisverdenen – er to grafikere med bopæl i hver sin ende af landet ved at udvikle et helt nyt område, hvor grafikken kan blomstre. De tager de bedste traditioner fra nyhedsgrafikken og overfører dem til nettet. Men med den væsentlige tilføjelse, at på nettet bliver grafikken levende.

I Varnæs uden for Aabenraa sidder engelske Timothy Barker, og på Fløjstrup Mark uden for Århus sidder danske Ole Rode Jensen. Sammen har de nu startet virksomheden Information.dk, som tilbyder levende informationsgrafik til brug på nettet.

Helt i overensstemmelse med konceptet for virksomheden arbejder de hver for sig og kommunikerer ved hjælp af de muligheder, nettet tilbyder.

– Vi er ikke i tvivl om, at der findes et enormt potentiale for den slags ting, vi kan lave. Nettet er jo ikke

et læsemedie, men snarere et semedie. Grafikken passer fremragende ind i den sammenhæng, og i dag kan vi relativt let give grafikken liv, så folk kan komme til at se animationer, der er enormt pædagogiske og fortæller ting på måder, som ingen andre medietyper kan, fortæller Ole Rode Jensen.

Fremragende tegnere

Begge grafikere er fremragende tegnere, der gennem mange år har lært at beherske computeren til at fortælle historier ved hjælp af grafik. De lærte hinanden at kende på Knight Ridder Tribune, et af verdens største bureauer for nyhedsgrafik, mens Ole Rode Jensen var leder af den europæiske afdeling.

Med Information.dk (navnet er en blanding af information og motion, bevægelse) har de kastet sig ud i noget nyt, men med hele baggrunden fra at fortælle historier ved hjælp af tegninger.

– I grafikken har vi et formsprog, som har nogle styrker. Vi kan fortælle tingene, som de er – uden at folk får røde ører. Man kan bruge animationer til ting, der ellers ikke kan fortælles på andre måder. Det skal nok lykkes os, siger Ole Rode Jensen med stor overbevisning.

Prototyper på animationer

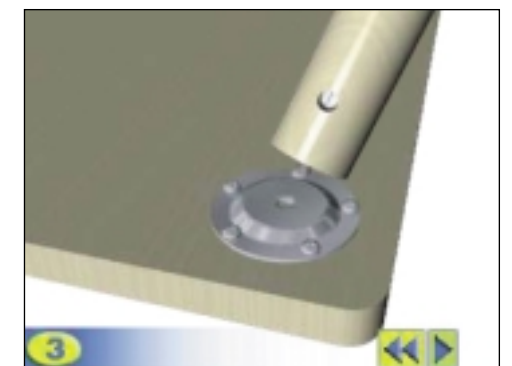
I første omgang har de to grafikere udviklet en række prototyper på, hvordan deres arbejde kan anvendes. Nogle af dem kan ses på adressen www.information.dk.

– I forbindelse med en kontakt til netjordemoderen.dk har vi været inde og give en ide til, hvordan man uge for uge kan følge graviditetens udvikling ved hjælp af animationer. Fra befrugtning til fødsel. Det er et oplagt sted at anvende grafik – og ikke mindst levende grafik.

Ikke mindst inden for lægeverdenen er der masser af muligheder for at anvende levende grafik til at vise sammenhænge. Information.dk har store ideer om at animere alt, hvad der sker under en graviditet. Her eksempler fra en længere animation, der starter med at vise kvindeskroppen udefra, derefter toner æggestok osv. frem. Der bliver zoomet ind på de indre organer, og man følger såvel ægcelle som sædcelle frem mod befrugtning.

Brugsanvisninger er umulige at finde ud af – ikke mindst, når de handler om, hvordan man samler møbler. De kan gøres meget mere overskuelige ved at anvende animationer – her et eksempel på, hvordan man samler et bord.

– Vi vil jo gerne lave alle animationerne. Det ideelle ville være, hvis det blev baseret på animationer og ikke på ord. Ikke mindst inden for et område som det her kan grafikken noget, du ikke kan med fx fotografier eller levende film, siger Ole Rode Jensen.

Et andet eksempel fra prototypefasen er lavet til den internationale møbelkæde IKEA.

– Det ville være oplagt for sådan en multinational virksomhed at have samleanvisninger til alle deres møbler liggende på nettet. Det er altid et problem at samle deres møbler – og hvis man flytter og først skal skille tingene ad, kan man da slet ikke få dem samlet igen. Her ville levende grafik også være genial. Man behøver ingen ord for at forstå, siger Ole Rode Jensen.

Skal kunne programmerne

Programmet Flash er en vigtig brik i selve produktionen af animationerne. Men programmet er ifølge Ole

Rode Jensen ikke i sig selv godt nok til det, Information gerne vil.

– Vores ting bliver ofte stykket sammen af noget, der er lavet i Infini-D, som vi bruger til 3D-modeller, Poser som vi bruger til at lave mennesker i, og selvfølgelig Freehand, Illustrator og Photoshop.

– Typiske filstørrelser ligger på 35 K – det er i virkeligheden ingenting. Hvis vi lægger lyd på også, skal der lægges 80 til 100 K oveni.

– Tricket består i at dele animationerne op i flere dele. Hvis folk skulle vente på en hel tegnefilm, før de fik noget at se, ville det nok knibe med tålmodigheden. Men vi arbejder meget med at skabe et overblik, så folk hurtigt kan se, hvad der er at vente på. De ved, der kommer noget, siger han.

Historier i flere lag

Et eksempel på, hvordan det kan virke, er udviklet til et site om sundhed og sygdom. Her har Ole Rode

Jensen og Timothy Barker fortalt historien om grå stær. Den er først fortalt i ord, understøttet af tre JPEG-billeder. På den måde fungerer det faktisk som information, man kan blive klog af. Men hvis man klikker på billederne, bliver de levende og fortæller en anden historie, man bliver endnu klogere af.

– Vi ser nogle meget store muligheder i det her. Det kunne være en hel database på et hospital, hvor patienter kan se, hvad der skal ske med dem, når de kommer til behandling. Men meget af det, vi har lavet, kunne også sagtens bruges direkte i fx en tv-udsendelse som „Lægens bord“, siger Ole Rode Jensen.

De har fået en kontakt til Gyldendal, hvor de forsøger at komme på banen i forbindelse med begrebet e-learning. Fremtidens lærebøger vil i stor udstrækning være mere end bare bøger – der vil typisk være knyttet et net-site til bogen. I faget fysik kan man fx vise forskellige forsøg på nettet.

Ole Rodes blå bog

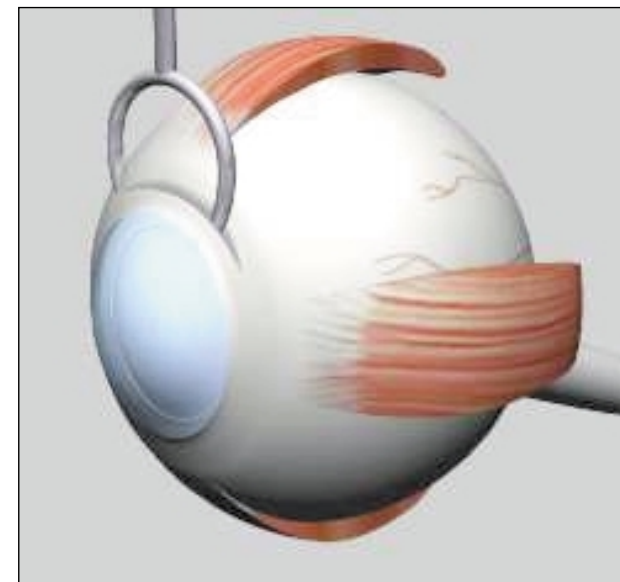
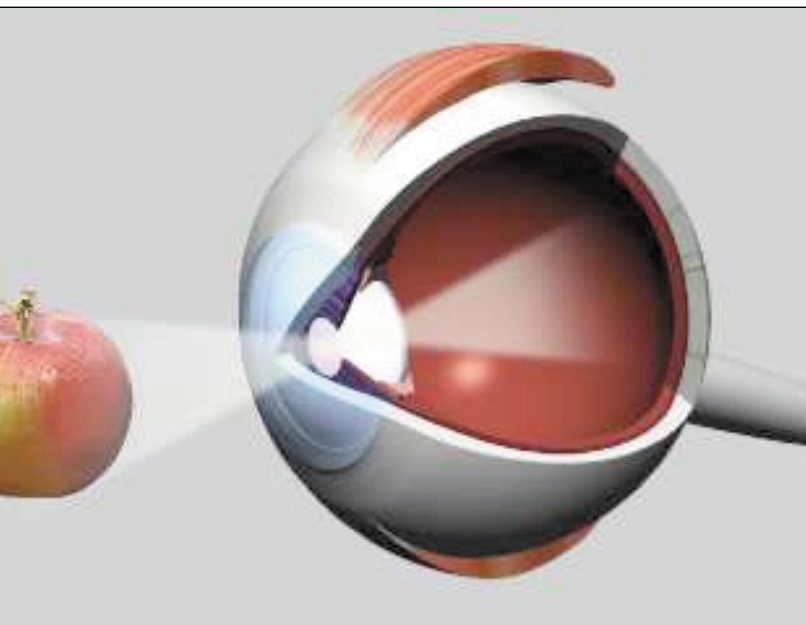
Ole Rode Jensen er født 23. december 1953. Oprindeligt uddannet cand.mag. i russisk, men har det meste af sit erhvervsaktive liv arbejdet i medieverdenen.

Gennem adskillige år (eneste) nyhedsgrafiker på Århus Stiftstidende. Drogede efter et års tid til USA til en af verdens største aviskæder, Knight Ridder, hvor han blev knyttet til kædens grafik tjeneste, som er en af verdens bedste og største.

Senere opbyggede han Knight Ridder's europæiske grafik tjeneste med udgangspunkt i Danmark. Har vundet flere priser for sin nyhedsgrafik.

Derudover har han været kommunikationschef for B&O, it-redaktør på Morgensavisen Jyllands-Posten og været ansat på Center for Journalistik og Efteruddannelse med ansvar for udvikling inden for trykte medier. Ole Rode Jensen har desuden stået for en del efteruddannelse og konsulentvirksomhed.

I sin natur ligner disse tegninger „almindelig“ informationsgrafik. Information.dk anvender da også i stor udstrækning de samme værktøjer til deres levende grafik som til den trykte. Forskellen er, at man med animation kan vise, hvordan synet virker, uden at bruge ord – og man kan vise, hvordan man opererer for grå stær.

Visuel kommunikation

– Det er enormt vigtigt, at du ved, hvad du gerne vil fortælle. Ligesom på tv kræver det, at du har et storyboard. Og du skal kunne dine programmer. Du skal kende din rækkefølge. Og så er det en stor udfordring, når man arbejder med nettet, at få sine filstørrelser ned!

– Vi tror på ideen. Og en af de gode ting er jo, at vi anvender standardudstyr og standardsoftware. Det vi laver, kan laves på relativt kort tid. Også til fx tv. Kunsten er at få fortalt de rigtige historier. Vores kompetence er visuel kommunikation. Ideen må være at flytte nogle af budskaberne fra ordet over til det visuelle, fortæller Ole Rode Jensen.

– Vi fortæller historier med tekst og lyd, stillbilleder og animationer – og det giver nogle helt nye fortælle tekniske muligheder.

Alting skal passe

Der bliver ikke overladt meget til tilfældighederne, når Ole Rode Jensen og Timothy Barker laver animationer til brug på nettet.

Faktisk begynder de med at lave selve teksten. Den bliver vendt og drejet, indtil ordene fortæller den rigtige historie. Det er vigtigt, at teksten skrives, så der kan lægges en voice-over på.

– Vi vender og drejer hvert eneste ord, så sætningerne bliver så enkle som muligt. Derefter indretter vi vores animationer, så de passer til den tid, voice-over'en varer. Det er helt i overensstemmelse med, at i begyndelsen var ordet, siger Ole Rode Jensen.

– Selvfølgelig tager det tid at arbejde på den måde. Vi er meget omhyggelige med at tælle op og time vores animationer med antallet af frames, så lyd og alting passer sammen.

Et projekt fra Øresundsbroen. I levende grafik vises det, hvordan broen er blevet til, og der er mange muligheder for at klikke sig ind på detaljer. Blandt andet, som Ole Rode Jensen selv kalder „hvorfor fladfisk er flade“.

Grafikken falder i ét med tapetet

– Det meste af den grafik, jeg ser i aviserne i dag, har det med at falde sammen med tapetet. Det er stort set blevet reduceret til søjler, kurver og tabeller – eller også er det noget Photoshop med noget tekst på. Der er desværre langt mellem grafik med tegnemæssig eller journalistisk kvalitet, mener Ole Rode Jensen – gennem en årrække selv en af landets førende nyhedsgrafikere.

– Jeg synes, man skal se grafik som en journalistisk disciplin eller genre – ikke bare som en illustrationsmulighed. Lidt for meget grafik bliver styret af, at det skal bruges til at fylde huller i avisen ud med. Men der findes heldigvis fortsat god nyhedsgrafik ind imellem.

– Når jeg skal lave noget, forsøger jeg at lægge benene op på bordet, lukke øjnene og forestille mig, hvordan det ville se ud på tv. Think in motion. Og så tegner jeg det!

– Det handler om at fokusere på lige præcis det, historien handler om. Og så vise det.

Der mangler alt for tit den menneskelige vinkel. Det bliver alt for meget til nogle tal og noget statistik. I virkeligheden en parkeringsplads for noget af journalisternes research, siger Ole Rode Jensen.

Ole Rode Jensen har været med i udviklingen af nyhedsgrafikken, fra før computeren holdt sit indtog. Her et eksempel på en grafik fra Aarhus Stiftstidende fra 1986. Det er en håndtegning, som er lavet med en Rotring 0,2 mm.

– Det var dengang helt umuligt at tegne til aviser, på grund af faggrænserne. Med nød og næppe måtte jeg skrive teksterne til grafikken for journalisten, men jeg måtte ikke montere den, for det var typografarbejde – og farverne måtte jeg male som sorte separationer, som litograferne sidenhen lagde rastre i, fortæller han.

Alting bliver grundigt planlagt, før en animation bliver lavet. Her et eksempel, der viser, hvordan Ole Rode Jensen og Timothy Barker først har lavet skitser til et storyboard og lavet teksten – før der så er lavet en animation. Illustrationerne her er stillbilleder fra animationen.

